

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení

Co je adhezní nárok? Adhezní nárok je nárok poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy, případně též vydání bezdůvodného obohacení, která mu byla způsobena trestným činem nebo přestupkem. Poškozený může tento nárok uplatnit přímo v rámci trestního nebo správního (přestupkového) řízení.

Uplatnění v trestním řízení

Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení, tedy nároku poškozeného, jemuž byla trestným činem způsobena škoda nebo újma, je upraveno v ustanovení § 43 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.[\[1\]](#) Adhezní řízení se kryje s trestním řízením a ve své podstatě nahrazuje občanskoprávní řízení, v němž by jinak poškozený uplatňoval nárok na náhradu škody. Díky tomuto postupu může být o nároku poškozeného rozhodnuto rychleji než v samostatném civilním řízení a poškozený není zatížen takovým důkazním břemenem jako v civilním řízení.[\[2\]](#)

Majetkovou škodou se rozumí v penězích vyjádřitelná skutečná škoda na věcech dotčených trestným činem, pro který je trestní řízení vedeno. Nemajetkovou újmu se rozumí příkoří zasahující do osobní sféry poškozeného, zejména zásah do osobních zájmů poškozeného v psychické rovině, intimní sféře, rodinných vztazích apod. Pokud poškozenému v důsledku trestného činu vznikla nemajetková újma, může rovněž žádat přiměřené zadostiučinění, které se zpravidla poskytuje v penězích, pokud by jiný způsob odčinění nebyl dostatečný.[\[3\]](#)

Způsoby uplatnění nároku a rozhodnutí o něm

Aby mohl trestní soud o nároku poškozeného rozhodnout, musí poškozený takový nárok v trestním řízení uplatnit. Aby došlo ke správnému uplatnění, je vždy třeba nárok řádně specifikovat a popsat, včetně výše vzniklé škody či újmy. Nárok je tedy nutné podložit, ideálně listinnými důkazy, eventuálně výpovědí poškozeného v přípravném řízení či v rámci hlavního líčení před soudem. Nestačí jen pouhý odkaz poškozeného na spis či konstatování poškozeného, že nárok bude vyčíslen znaleckým posudkem. Naopak je nutné podrobně popsat jednotlivé škody způsobené činem v různých oblastech života poškozeného, které byly činem obžalovaného ovlivněny.

Výše prezentovaný závěr pak potvrzuje i dostupná soudní judikatura. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. března 2016, sp. zn. 8 Tdo 33/2016 uvedl, že: „V adhezním řízení se na uplatnění nároku na nemajetkovou újmu a na odůvodnění jejího přiznání vztahují stejná kritéria jako na majetkovou škodu. V případě uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy tedy nepostačuje pouze odkázat na obsah spisu, ale je potřeba rozvést jednotlivé újmy, které byly činem způsobeny, a to v různých oblastech života poškozeného, do nichž bylo činem obviněného zasaženo. U každé takové kategorie je potřeba penězi vymezit částku požadovanou poškozeným, jakož i to, z jakých důvodů tak činí.“

Bez takto řádného uplatnění nemůže trestní soud o nároku poškozeného rozhodnout. Pokud byl však nárok poškozeným řádně a včas uplatněn, má trestní soud de facto tři možnosti, jakým způsobem

může o nároku poškozeného rozhodnout. Trestní soud má možnost nárok, který poškozený řádně a včas uplatnil, přiznat v plné výši, či přiznat zčásti a ve zbytku odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních, případně má možnost zcela poškozeného s nárokem odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odkázání s adhezním nárokem na civilní řízení

Primárním účelem hlavního líčení je získat podklady pro rozhodnutí o vině či nevině obžalovaného. Odkázání poškozeného s jeho nárokem, který řádně a včas v trestním řízení uplatnil, do řízení občanskoprávních se tak děje zpravidla v případech, kdy je potřeba k uplatněnému nároku poškozeným provádět rozsáhlé dokazování, na něhož v rámci rozhodování o vině a trestu obžalovaného není prostor.

Mělo by se však jednat o postup výjimečný s ohledem na cíl adhezního řízení, kterým je, aby soud rozhodl o celém uplatněném nároku, pokud pro to byly splněny zákonné podmínky a je pro takové rozhodnutí dostatečně zjištěn skutkový stav. V praxi se ale často stává, že soudy považují adhezní řízení jen za doplněk hlavního trestního řízení, což se setkává s kritikou Ústavního soudu. Pokud trestní soud rozhodne o náhradě škody, musí své rozhodnutí odůvodnit stejně pečlivě jako civilní soud.[\[4\]](#)

Uplatnění adhezního nároku ve správním řízení

Odlíšná situace pak panuje v rámci přestupkového řízení. V přestupkovém řízení správní orgán de facto rozhoduje o soukromoprávním nároku. Je-li ze strany poškozeného v přestupkovém řízení uplatněn nárok poškozeného, nelze ve věci rozhodnout příkazem (tedy zjednodušeným, rychlým rozhodnutím bez projednání).

Správní orgán uloží obviněnému povinnost nahradit škodu v případě, že nebyla obviněným z přestupku dobrovolně nahrazena. Náhradu škody lze přiznat též pouze zčásti uplatněného nároku, obdobně jako v trestním řízení.[\[5\]](#)

Podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. [250/2016](#) Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „**ZoZP**“) platí: *„Správní orgán uloží obviněnému povinnost nahradit poškozenému škodu, jestliže byla tato škoda způsobena spácháním přestupku, nebyla obviněným dobrovolně nahrazena a její výše byla spolehlivě zjištěna; jinak poškozenému nárok na náhradu škody nepřizná a odkáže ho s jeho nárokem na soud nebo jiný orgán veřejné moci. Obdobně postupuje rovněž v případě, kdy by zjišťování škody vedlo ke značným průtahům v řízení.“*

Pro případ, že nejsou splněny všechny shora uvedené podmínky, není možné nárok poškozenému ve správním řízení přiznat. V takovém případě musí poškozený uplatnit svůj nárok u soudu nebo u jiného orgánu veřejné moci.

Závěr

Lze uzavřít, že přiznání nároku poškozenému ve správním, resp. přestupkovém řízení, vyžaduje ještě poněkud vyšší míru průkaznosti nároku než je tomu v řízení trestním. Ve správním (přestupkovém) řízení je více prostoru pro posouzení adhezního nároku poškozeného než je tomu v řízení trestním.

Mgr. Martin Prachař
Mgr. Tereza Krausová

MARTINÍK
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

[Martiník advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Uruguayská 380/17
120 00 Praha 2 - Vinohrady

Tel.: +420 773 706 807

E-mail: pavel@martinik.legal

[1] Dále jen „trestní řád“

[2] Viz Ústavní soud, senát, rozhodnutí ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15-1.

[3] Na nemajetkovou újmu je pak třeba nahlížet tak, jak je vymezen podle ustanovení § 2971 zákona č. [89/2012](#) Sb. občanský zákoník

[4] Ústavní soud, senát, rozhodnutí ze dne 26. 6. 2023, sp. zn. II. ÚS 297/22-1.

[5] Viz ustanovení § 89 odst. 3 zákona č. [250/2016](#) Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)